Nodyn Ymchwil: Cynllunio Gofodol Morol

Rhagfyr 2014

Cyflwyniad

Yn sgil *Deddf y Môr a Mynediad i'r Arfordir 2009* (Deddf y Môr o hyn ymlaen), sefydlwyd system newydd ar gyfer cynllunio ym moroedd y DU. [1] Bydd cynllunio gofodol morol yn creu fframwaith ar gyfer gweithgareddau yn nyfroedd y glannau a'r môr mawr yng Nghymru. Nod y broses gynllunio yw sicrhau bod rhanddeiliaid yn deall pa weithgareddau sy'n debygol o gael eu caniatáu yn y gwahanol ddyfroedd a datrys, cyhyd ag y bo modd, unrhyw wrthdaro'n ymwneud â defnyddio'r môr a hynny ar sail ofodol.

Mae Gweinidogion Cymru yn gyfrifol am baratoi cynlluniau morol yn nyfroedd glannau Cymru (0-12 môr-filltir) a dyfroedd môr mawr Cymru (12 môr-filltir at y llinell ganol rhwng Cymru ag Iwerddon). Rhaid i Ysgrifennydd Gwladol perthnasol y DU roi caniatad i faterion yn y cynllun a gadwyd yn ôl.

Mae Deddf y Môr yn nodi'r broses benodol ar gyfer cynllunio morol sy'n ei gwneud yn ofynnol i Ysgrifennydd Gwladol y DU gydweithio â'r gweinyddiaethau datganoledig, cyhyd ag y bo modd, i fabwysiadu Datganiad Polisi Morol. Mae'r Datganiad yn nodi'r amcanion lefel uchel ar gyfer amgylchedd morol y DU a fframwaith ar gyfer datblygu cynlluniau morol.

Yn dilyn y penderfyniad i fabwysiadu datganiad polisi morol y DU ym mis Mawrth 2011, mae gwledydd y DU wrthi'n datblygu eu Cynlluniau Morol a hynny ar lefel genedlaethol a rhanbarthol.

Mae'r Nodyn Ymchwil hwn yn rhoi cefndir y cynlluniau gofodol morol ac yn esbonio'r cynnydd a wnaed yng ngwledydd y DU.

Y Datganiad Polisi Morol

Mabwysiadodd Llywodraeth y DU a'r gweinyddiaethau datganoledig Ddatganiad Polisi ar y cyd ym mis Mawrth 2011. [2] Roedd hwn yn nodi'r strategaeth hirdymor ar gyfer rheoli datblygu cynaliadwy yn rhanbarth morol y DU. Mae'r Datganiad Polisi Morol yn cyflwyno gweledigaeth gyffredin ar gyfer holl weinyddiaethau'r DU, sef 'sicrhau cefnforoedd a moroedd glân, iach, diogel, cynhyrchiol a biolegol amrywiol'. Nod y datganiad polisi morol yw hwyluso a chynorthwyo â'r gwaith o baratoi cynlluniau morol, sicrhau eu bod yn bodloni amcanion morol lefel uchel ac yn defnyddio adnoddau morol mewn modd cynaliadwy.

Mae Adran 58 o Ddeddf y Môr yn ei gwneud yn ofynnol i bob awdurdod cyhoeddus sy'n gwneud penderfyniadau i orfodi neu ganiatáu gweithgaredd a fydd, neu a all, effeithio ar amgylchedd morol y DU, wneud hynny'n unol â'r Datganiad Polisi Morol a'r Cynllun Morol perthnasol, oni bai bod ystyriaethau perthnasol eraill yn nodi fel arall.

Cynlluniau Morol

Mae Deddf y Môr yn rhoi dyletswydd ar Lywodraeth y DU a'r Gweinyddiaethau Datganoledig i ddatblygu cynlluniau morol ar gyfer yr holl ranbarthau sydd wedi'u cynnwys yn y Datganiad Polisi Morol. [3]

Bydd y cynlluniau morol yn nodi'n fanwl sut y bydd amcanion polisi'r Datganiad Morol yn cael eu

[1] ***Deddf y Môr a Mynediad i'r Arfordir 2009*** Pennod 23, [fel ar 4 Tachwedd 2014]

[2] Llywodraeth EM, Gweithrediaeth Gogledd Iwerddon, Llywodraeth yr Alban a Llywodraeth Cymru, **UK Marine Policy Statement**, (Saesneg yn unig) Mawrth 2011 [fel ar 4 Tachwedd 2014]

[3] Llywodraeth EM, Gweithrediaeth Gogledd Iwerddon, Llywodraeth yr Alban a Llywodraeth Cymru, ***UK Marine Policy Statement*** (Saesneg yn unig) Mawrth 2011 [fel ar 4 Tachwedd 2014]

cyflawni'n lleol ac yn rhoi canllawiau ar sut y bydd y gweithgareddau a'r adnoddau morol yn yr ardaloedd yn cael eu rheoli. Bydd y cynlluniau'n cynnwys canllawiau gofodol sy'n nodi'r mannau hynny lle y bydd caniatâd ar gyfer gwahanol weithgareddau'n fwyaf tebygol o gael ei roi. Bydd angen seilio'r cynlluniau ar dystiolaeth a bydd yn rhaid rhoi cymaint o sicrwydd â phosibl i randdeiliaid gan gydnabod hefyd y bydd angen eu haddasu dros gyfnod wrth i'r amgylchedd newid. Disgwylir i'r broses o ddrafftio'r cynlluniau hefyd ystyried effaith bosibl y gwahanol weithgareddau yn y tymor hir.

Cyn mynd ati i baratoi'r Cynlluniau Morol, rhaid i Lywodraeth y DU a'r gweinyddiaethau datganoledig gyhoeddi Datganiadau o Gyfranogiad y Cyhoedd sy'n nodi sut y gall rhanddeiliaid fod yn rhan o'r broses a sut y gallant roi sylwadau ar y cynlluniau. Mae'r Datganiadau hyn yn ofyniad cyfreithiol o dan Ddeddf y Môr a rhaid eu cyhoeddi cyn dechrau paratoi Cynlluniau Morol.

Yr Amserlen ar gyfer Cynllunio Morol yng Nghymru

Ar 16 Chwefror 2011, lansiodd Llywodraeth Cymru ymgynghoriad ynghylch sut roedd yn bwriadu mynd ati i baratoi cynlluniau morol.4 Ers yr ymgynghoriad, mae Llywodraeth Cymru wedi cadarnhau y caiff un Cynllun Morol Cenedlaethol ei baratoi ar gyfer Cymru. Bydd y cynllun yn ymdrin â dyfroedd y glannau a'r môr mawr sydd i'w gweld ar fap ar wefan y Llywodraeth.[5] Yn nogfen ymgynghori 2011, nodwyd bod Llywodraeth Cymru yn gobeithio mabwysiadu Cynllun Morol Cenedlaethol Cymru erbyn diwedd 2012/13. Yna, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru mai ei nod yw cael fersiwn gychwynnol o'r Cynllun Morol Cenedlaethol ar waith erbyn 2015.6 Bydd Cynlluniau Morol Cenedlaethol Cymru yn cwmpasu cyfnod o 20 mlynedd.

Yn gynharach eleni, lansiodd Llywodraeth Cymru ymgynghoriad ynghylch ei Datganiad o Gyfranogiad y Cyhoedd ar gyfer Cynllun Morol Cenedlaethol Cymru.[7] Ceisiodd yr ymgynghoriad gael barn ynghylch sut a phryd y byddai Llywodraeth Cymru yn ymgysylltu â'r cyhoedd a rhanddeiliaid yn ystod y broses o baratoi Cynllun Morol. Lansiwyd yr ymgynghoriad ar 3 Chwefror 2014 a daeth i ben ar 28 Mawrth 2014 a chafwyd 56 o ymatebion. Yn ôl Llywodraeth Cymru, roedd 89% o'r ymatebwyr yn cytuno â'i dull o ymgysylltu â'r cyhoedd.[8] Fodd bynnag, gwnaed awgrymiadau i wella'r ffordd y gallai Llywodraeth Cymru gyflwyno'r agweddau cadarnhaol ar ymgysylltu â rhanddeiliaid. Roedd 5% o'r ymatebwyr yn anghytuno â chynigion Llywodraeth Cymru, a'r prif reswm a nododd y rhain oedd diffyg ymgysylltu â'r diwydiant pysgota. Mae'r fersiwn ddiwygiedig o'r Datganiad o Gyfranogiad y Cyhoedd ar gyfer Cynllunio Morol yng Nghymru wedi'i chyhoeddi erbyn hyn.[9] Mae Llywodraeth Cymru hefyd wedi sefydlu grŵp cyfeirio rhanddeiliaid ar gyfer cynllunio morol fel rhan o ddull ehangach o ymgysylltu â rhanddeiliaid.

Cynhaliodd Llywodraeth Cymru ymgynghoriad yn ddiweddar ynghylch Gweledigaeth ac Amcanion drafft ar gyfer Cynllun Morol Cenedlaethol Cymru yn ogystal â'r strwythur arfaethedig ar gyfer y Cynllun.[10] Lansiwyd yr ymgynghoriad ar 19 Awst 2014 a daeth i ben ar 10 Tachwedd 2014. Ochr yn ochr â'r ymgynghoriad hwn cyflwynodd Llywodraeth Cymru

[4] Llywodraeth Cymru, ***Datblygu cynaliadwy ar gyfer moroedd Cymru: Ein dull o ymdrin â chynllunio morol yng Nghymru,*** 16 Chwefror 2011 [fel ar Tachwedd 2014]

[5] Llywodraeth Cymru, ***Cynllun Morol Cenedlaethol Cymru - Rhanbarthau'r Glannau a'r Môr Mawr***, 8 Awst 2014 [fel ar 6 Tachwedd 2014]

[6] Llywodraeth Cymru, ***Datganiad o Gyfranogiad y Cyhoedd ar gyfer Cynllun Morol Cenedlaethol Cymru,*** 3 Chwefror 2014 [fel ar 6 Tachwedd 2014]

[7] *ibid*

[8] Llywodraeth Cymru, ***Crynodeb o ymatebion i'r ymgnghoriad ynghylch fersiwn ddrafft o'r Datganiad o Gyfranogiad y Cyhoedd ar gyfer Cynllun Morol Cenedlaethol Cymru***, 2014 [fel ar 4 Tachwedd 2014]

[9] Llywodraeth Cymru, ***Datganiad o Gyfranogiad y Cyhoedd ar gyfer Cynllun Morol Cenedlaethol Cymru,*** 3 Chwefror 2014 [fel ar 4 Tachwedd 2014]

[10] Llywodraeth Cymru, ***Gweledigaeth ac Amcanion drafft ar gyfer strwythur arfaethedig Cynllun Morol Cenedlaethol Cymru***, 19 Awst 2014 [fel ar 4 Tachwedd 2014]

synthesis gychwynnol o dystiolaeth forol - Ymarfer Cwmpasu Strategol Cynllun Morol Cenedlaethol Cymru a fersiwn gynnar o Borthol Tystiolaeth Ofodol y Cynllun Morol.

Cyn eu mabwysiadu, rhaid i Lywodraeth y DU gytuno ar y cynlluniau cenedlaethol ar gyfer y glannau a'r môr mawr. Bob chwe blynedd bydd yn ofynnol i Lywodraeth Cymru osod adroddiadau ar weithredu Cynlluniau Morol Cymru gerbron y Cynulliad yn unol ag adran 61 o Ddeddf y Môr.[11] Rhaid i unrhyw benderfyniad awdurdodi a gorfodi sydd, neu a allai, effeithio ar ardal forol gydymffurfio â'r Cynlluniau Morol neu, os nad oes Cynllun Morol wedi'i fabwysiadu eto, rhaid iddynt gydymffurfio â'r Datganiad Polisi Morol. [12]

Datblygu cynlluniau morol ledled y DU

Yn Lloegr, y Sefydliad Rheoli Morol sy'n gyfrifol am ddatblygu cynlluniau morol ar gyfer dyfroedd y glannau a'r môr mawr. [13] Mae un ar ddeg o ranbarthau cynllunio morol wedi'u sefydlu, a bydd gan bob un ohonynt Gynllun Morol sy'n ymdrin â gweithgareddau dros gyfnod o 20 mlynedd. Caiff y cynlluniau hyn eu hadolygu bob tair blynedd.[14] Disgwylir y bydd gan bob rhanbarth cynllunio morol gynllun erbyn 2021. Dyfroedd y glannau a'r môr mawr yn y dwyrain oedd yn y ddau ranbarth cyntaf yn Lloegr a ddewiswyd yn y cyswllt hwn. Cyhoeddwyd y Datganiad o Gyfranogiad y Cyhoedd ar gyfer Cynllun Morol y Dwyrain yn wreiddiol ym mis Ebrill 2011 a chafodd ei adolygu ym mis Gorffennaf 2013 gyda chymeradwyaeth yr Ysgrifennydd Gwladol.[15] Cyhoeddwyd y cynlluniau terfynol ar gyfer y rhanbarthau hyn ar 2 Ebrill 2014.[16] Dyfroedd y glannau ac ardal y môr mawr yn y de oedd y trydydd a'r pedwerydd rhanbarth yn Lloegr a ddewiswyd at ddibenion cynllunio morol. Cymeradwyodd yr Ysgrifennydd Gwladol y Datganiad Cyfranogiad y Cyhoedd ar gyfer rhanbarth cynllunio morol y de ym mis Ebrill 2013.[17] Mae'r Sefydliad Rheoli Morol yn disgwyl rhyddhau ymgynghoriad drafft ynghylch Cynlluniau Morol y De er mwyn cael sylwadau ffurfiol arnynt yn ystod y gaeaf 2015-16.

Yn yr Alban, creodd *Deddf Môr yr Alban 2010* fframwaith cynllunio gofodol newydd ar gyfer rhanbarth dyfroedd y glannau, a Llywodraeth yr Alban sy'n gyfrifol am gynllunio yn nyfroedd y môr mawr o dan Ddeddf Môr y DU. [18] Mae Llywodraeth yr Alban hefyd wedi cyhoeddi Datganiad o Gyfranogiad y Cyhoedd sy'n nodi sut y gellir cyflwyno sylwadau yn ystod y broses o ddatblygu Cynllun Cenedlaethol. [19] Diwygiwyd y datganiad hwn ym mis Medi 2014. Mae Llywodraeth yr Alban wrthi ar hyn o bryd yn datblygu Cynllun Morol Cenedlaethol. Cynhaliwyd ymgynghoriad ynghylch y Cynllun Morol Cenedlaethol drafft rhwng 25 Gorffennaf a 13 Tachwedd 2013.[20] Mae'r amserlen ar gyfer datblygu'r Cynllun Morol Cenedlaethol ymhellach i'w gweld ar wefan Llywodraeth yr Alban a disgwylir y caiff y Cynllun ei gwblhau yn 2015.[21] Hefyd, rhoddodd *Deddf Môr yr Alban 2010* bŵer i Lywodraeth yr Alban greu Rhanbarthau Morol a dirprwyo pwerau cynllunio i'r rhanbarthau. Mae nifer y Rhanbarthau Morol yn yr Alban yn cael ei hystyried ar hyn o bryd. Caiff cynlluniau rhanbarthol eu datblygu ar ôl

---

[11] Llywodraeth Cymru, ***Datblygu cynaliadwy ar gyfer moroedd Cymru: Ein dull o ymdrin â chynllunio morol yng Nghymru,*** 16 Chwefror 2011 [fel ar 4 Tachwedd 2014]
[12] *ibid*
[13] Gwefan Llywodraeth y DU, ***Marine planning in England***, (Saesneg yn unig) 11 Mehefin 2014 [fel ar 5 Tachwedd 2014]
[14] *ibid*
[15] Gwefan Llywodraeth y DU ***East marine plan areas: Statement of Public Participation*** (Saesneg yn unig) 11 Mehefin 2014]fel ar 6 Tachwedd 2014]

[16] Gwefan Llywodraeth y DU, ***East Inshore and East Offshore marine plan areas***, (Saesneg 11 Mehefin 2014 [fel ar 5 Tachwedd 2014]
[17] Gwefan Llywodraeth y DU ***East marine plan areas: Statement of Public Participation***(Saesneg yn unig) 11 Mehefin 2014]fel ar 5 Tachwedd 2014]
[18] ***Deddf Môr yr Alban 2010***, asp 5 (Saesneg yn unig) [fel ar 6 Tachwedd 2014]
[19] Llywodraeth yr Alban, ***Statement of Public Participation*** (Saesneg yn unig), Mai 2012, [fel ar 16 Awst 2012]
[20] Llywodraeth yr Alban ***Planning Scotland's Seas – Scotland's National Marine Plan Consultation Draft*** , (Saesneg yn unig) Gorffennaf 2013 [fel ar 6 Tachwedd 2014]
[21] Gwefan Llywodraeth yr Alban, ***Timetable*** (Saesneg yn unig) [6 Tachwedd 2014]

mabwysiadu'r Cynllun Morol Cenedlaethol. Bydd y Bartneriaeth Cynllunio Morol yn gyfrifol am gynllunio morol ac am reoli ardaloedd arfordirol drwy ddulliau integredig ym mhob rhanbarth morol. Bydd y bartneriaeth yn cynnwys person a enwebir gan Weinidogion yr Alban, yn ogystal ag un neu ragor o awdurdodau cyhoeddus a/neu randdeiliaid.[22] Cynhaliwyd prosiectau peilot lleol i roi agweddau gwahanol ar reoli a chynllunio morol ar brawf fel rhan o Fenter Amgylchedd Morol Cynaliadwy yr Alban.

Mae Gogledd Iwerddon wedi mabwysiadu *Deddf Môr (Gogledd Iwerddon) 2013* a gafodd Gydsyniad Brenhinol ar 17 Medi 2013.[23] Mae'r Ddeddf yn cynnwys darpariaethau a fyddai'n caniatau i Weithrediaeth Gogledd Iwerddon fabwysiadu fframwaith cynllunio gofodol morol ar gyfer dyfroedd y glannau. Mae gan Weithrediaeth Gogledd Iwerddon, fel gweithrediaeth yr Alban, gyfrifoldeb o dan Ddeddf Môr y DU dros gynllunio yn nyfroedd y môr mawr. Mae Cynllun Morol Gogledd Iwerddon yn cael ei baratoi ar hyn o bryd gan Dîm Cynllunio Morol Adran yr Amgylchedd. Yn ystod mis Chwefror a mis Mawrth 2012, dywedodd Adran yr Amgylchedd wrth yr awdurdodau perthnasol am ei bwriad i ddechrau gweithio ar Gynllun Morol Gogledd Iwerddon. Fel rhan o'r broses hon, cyhoeddodd y Tîm Cynllun Morol ei Ddatganiad o Gyfranogiad y Cyhoedd ym mis Mehefin 2012, a chafodd hwn ei ddiwygio a'i ddiweddaru ym mis Mai 2013.[24]

[22]Gwefan Llywodraeth yr Alban ***Marine Planning***, (Saesneg yn unig) [fel ar 6 Tachwedd 2014]
[23]Gwefan Adran yr Amgylchedd, ***Marine Act (Northern Ireland) 2013***(Saesneg yn unig) [fel ar 6 Tachwedd 2014]
[24]Adran yr Amgylchedd ***The Marine Plan for Northern Ireland***(Saesneg yn unig) [fel ar 6 Tachwedd 2014]

Rhagor o wybodaeth

I gael rhagor o wybodaeth am Gynllunio Gofodol Morol, cysylltwch â Nia Seaton (**Nia.Seaton@Cynulliad.Cymru**), y Gwasanaeth Ymchwil.

Gweler hefyd:

– Gwefan Llywodraeth Cymru: **Cynllunio Morol**

– Gwefan y Sefydliad Rheoli Morol: **Marine Planning** (Saesneg yn unig)

– Gwefan Llywodraeth yr Alban: **Marine Planning** (Saesneg yn unig)

– Gwefan Adran yr Amgylchedd Gogledd Iwerddon: **Marine Act** (Saesneg yn unig)

– Gwefan Adran yr Amgylchedd, Bwyd a Materion Gwledig y DU: **Marine Planning System** (Saesneg yn unig)

– Darllenwch ein **holl gyhoeddiadau** ar wefan y Cynulliad: **Cynulliad.Cymru/Ymchwil**

Gallwch ein dilyn ni ar Twitter hefyd: **@SeneddYmchwil**

Rydym yn croesawu sylwadau. Dylid anfon y rhain i'r: **Gwasanaeth Ymchwil, Cynulliad Cenedlaethol Cymru, Caerdydd, CF99 1NA** neu eu hanfon mewn neges e-bost i **Ymchwil@Cynulliad.Cymru**

Mae'r Gwasanaeth Ymchwil wedi paratoi'r Nodyn Ymchwil hwn er budd Aelodau'r Cynulliad a'u staff cymorth. Mae'r awduron ar gael i drafod cynnwys y papurau hyn ag Aelodau a'u staff ond ni allant roi cyngor i'r cyhoedd.

Rhif yr ymholiad: 14/2788